

Наталія Якса,
*доктор педагогічних наук, доцент
(Таврійський національний
університет імені В.І. Вернадського)*

Толерантність у контексті ідей співробітництва

У контексті полікультурного виховання важливе значення має міжетнічна толерантність (Н. Платонова) – це активне, терпиме, нестереотипне, небайдуже ставлення до культури, мови, релігії, звичаїв, зовнішнього вигляду представників інших етносів, що передбачає такі способи поведінки у конфліктах, як компроміс і співробітництво. Це забезпечується впровадженням принципу діалогічності – наявність у процесі виховання міжетнічної толерантності, суб'єкт-суб'єктних відносин викладача і студентів, їх взаємної поваги, звернення до суб'єктного досвіду студентів, право кожної людини на власну точку зору, визнання рівноцінності різних думок суб'єктів.

Відтак, полікультурне виховання забезпечує:

на когнітивному рівні – засвоєння взірців і цінностей національної і світової культури, культурно-історичного і соціального досвіду різних країн і народів;

на ціннісно-мотиваційному рівні – формування соціально-установчих і ціннісно-орієнтованих схильностей студентів до інтеркультурної комунікації й обміну, а також розвиток толерантності й емпатії стосовно інших країн, народів, культур та соціальних груп;

на діяльнісно-поведінковому рівні – активну соціальну взаємодію з представниками різних культур при збереженні власної ідентичності.

Першою ознакою толерантності є мова, тому що в розмові один з одним діти не повинні вживати образливих слів і натяків. Вони з повагою повинні ставитися до інших мов та їх користувачів. Педагоги мають допомагати дітям, які тільки починають вивчати мову.

До другої ознаки належать підвалини взаємин. За дотримання цієї ознаки ставлення до всіх учнів має бути однаковим. Дозволяється й заохочується участь усіх дітей у всіх заняттях і діях. Усі налаштовані на створення позитивного навчального клімату.

Соціальні відносини – третя ознака толерантності. Відповідно до цієї ознаки, викладачі й діти звертаються один до одного й поводяться шанобливо й сердечно, всі діти ставляться один до одного із взаємоповагою.

Прийняття рішень – четверта ознака толерантності. Відповідно до неї, з усіма дітьми радяться, кожен може висловити свою думку з приводу класних справ, спільних дій і рішень, які приймаються учнями. У міру дорослішання учні одержують можливість обговорювати й вирішувати складніші проблеми, які їх торкаються. У навчальних колективах діти повинні на практиці використовувати принципи демократії.

Відносини між більшістю й меншістю належать до п'ятої ознаки. До дітей всіх груп, особливо до тих, які належать до релігійних, культурних, етнічних або лінгвістичних меншин викладачі ставляться з делікатністю, а

однокласники – з повагою. У дітей є можливість дізнаватися про особливості меншин від однокласників, які є представниками цих меншин, і які ніби стають їх вчителями. Життєвий досвід і перспективи таких учнів повинні враховуватися при складанні навчальних планів.

Шоста ознака толерантності – особливі події. Ця ознака означає, що при проведенні шкільних фестивалів, батьківських днів та інших особливих заходів у всіх справах однаково беруть участь діти обох статей і всіх культурних, релігійних, етнічних та мовних груп.

Культурні події та дії належать до сьомої ознаки толерантності. У цій ознаці завбічується визнання всіх культурних груп та їхніх свят і, якщо це можливо, учні з інших груп беруть у них участь.

Релігійні звичаї, відповідно, восьма ознака толерантності. За дотримання даної ознаки виражається повага до віросповідання всіх дітей. Усім надається можливість, якщо вони хочуть, пояснити свої релігійні звичаї й віру однокласникам.

І, нарешті, дев'ята ознака толерантності – міжгруповий вплив. Вона часто практикується під час спільного вивчення й групової роботи. Викладач стежить за тим, щоб основна частина цієї роботи виконувалася групами, у яких найбільш репрезентовані різні культури й характери.

Таким чином, саме толерантність стає тією якістю, котра дозволяє знизити рівень агресивності та конфліктності як у суспільстві загалом, так і в процесі міжособистісної взаємодії його членів зокрема.

